

«Қазгидромет» РМК

Бас директоры

2025 ж. «19» маусымдағын

№ 569-0 бұйрығына

1 қосымша

**«Гидрометеорология және экология»
ғылыми-техникалық журналының
РЕДАКЦИЯЛЫҚ САЯСАТЫ**

1. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

1.1. «Гидрометеорология және экология» ғылыми-техникалық журналы (бұдан әрі - Журнал) Қазақстан Республикасының 1999 жыл 23 шілдедегі № 451-І «Бұқаралық ақпарат құралдары туралы», 1996 жыл 10 маусымдағы № 6-І «Авторлық құқық және сабақтас құқықтар туралы» Заңдарына сәйкес шығарылады.

Журналдың құрылтайшысы және баспагері «Қазгидромет» республикалық мемлекеттік кәсіпорны болып табылады (бұдан әрі – «Қазгидромет» РМК).

1.2. Журналды шығаруға дайындау жөніндегі жұмыс Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 12 қаңтардағы № 20 «Ғылыми қызмет нәтижелерін жариялау үшін ұсынылатын басылымдар тізбесіне қосу үшін ғылыми басылымдарға қойылатын талаптарды бекіту туралы» бұйрығына, Журналдың осы редакциялық саясатына және Журналдың редакциялық алқасының шешімдеріне сәйкес жүргізіледі.

1.3. Журнал – рецензияланатын басылым болып табылады, ISSN 2789-6323 (электронды нұсқасы), ISSN: 2079-6161 (баспа нұсқасы), индекстерімен тіркелген және келесі электрондық мекенжайда орналастырылған: <https://journal.kazhydromet.kz>.

Журнал жылына 4 рет шығарылады.

1.4. Журналдың редакциялық саясатында келесі негізгі ұғымдар қолданылады:

Автор — ғылыми зерттеу нәтижелері бойынша мақала жазуға қатысатын адам немесе адамдар тобы (авторлар тобы).

Бас редактор — редакциялық алқа мен Журнал редакциясын басқаратын тұлға.

Редакциялық алқа — бас редакторға мақалаларды таңдауда, дайындауда және бағалауда көмек көрсететін беделді ғалымдар тобы.

Журнал редакциясы – авторлармен, рецензенттермен жұмыс жүргізіп, мақалаларды жариялауға техникалық дайындаумен айналысатын редакторлар тобы.

Рецензент — мақаланың тақырыбына ең жақын ғылыми мамандануы бар және мақаланы жариялаудың орындылығын бағалайтын жетекші маман.

Рецензиялау — Журналда жариялаудың орындылығын анықтау, сондай-ақ оның артықшылықтары мен кемшіліктерін анықтау мақсатында мақаланы қарау және сараптамалық бағалау рәсімі.

1.5. Ғылыми-техникалық сипаттағы мақалалар редакциялық саясатқа сәйкес оң рецензия болған кезде ғана жарияланады. Журналға жіберілген қолжазбаларды

рәсімдеуге қойылатын талаптар, сондай-ақ оларды жариялау шарттары техникалық талаптарда белгіленген (1-қосымша).

1.6. Журнал отандық және әлемдік гидрометеорологиялық ғылым мен практиканың негізгі проблемалары мен жетістіктерін, метеорологияның, гидрологияның, агрометеорологияның, авиациялық және ғарыштық метеорологияның, климаттың өзгеруі мен олардың салдарларының, табиғи ортаның ластануының, жаһандық, өңірлік салдарлардың өзекті мәселелері бойынша отандық және шетелдік мамандар мен ғалымдардың жұмыстарын жариялау жолымен табиғи ортаның ластануы мен жай-күйініне мониторинг жүргізу және климат мониторингі проблемаларын және биосферадағы жергілікті өзгерістер, сондай-ақ ғылымның қазіргі жетістіктерін практикалық пайдалану мәселелері бойынша, ауа-райын, климаттың өзгеруін, су объектілерінің жай-күйін, ауыл шаруашылығы дақылдарының өнімін, гидрометеорологиялық процестер мен құбылыстарға белсенді әсер ету жөніндегі жұмыстарды болжау әдістерін баяндайды.

Сондай-ақ, жаңа кітаптар, монографиялар, атластар мен анықтамалық әдебиеттер шығару, конференциялар мен кеңестер өткізу және ғылыми қызметтің басқа да оқиғалары туралы қысқаша хабарламалар, көрнекті ғалымдар туралы материалдар жарияланады.

1.7. Журнал басылымын қаржыландыруды Журнал баспагері жүзеге асырады. Журналда мақалаларды жариялау үшін мақала авторлары мен ұйымдардан ақы алынбайды. Журналда мақалалар жариялағаны үшін авторлық сыйақы төленбейді.

2. ЖУРНАЛДЫҢ МІНДЕТТЕРІ

2.1. Журнал қазақстандық және халықаралық ғылыми-ақпараттық жүйенің бөлігі ретінде мынадай міндеттерді шешуге қатысады:

- Қазақстанның, жақын және алыс шет елдердің гидрометеорологиялық қызметі мен ғылыми ұйымдарының ғылыми-зерттеу, ғылыми-практикалық және инновациялық қызметінің нәтижелерін көрсету;

- гидрометеорологиялық қызмет көрсетудің ғылыми құрамдас бөлігін қалыптастыру және ғылымның қазіргі заманғы жетістіктерін практикалық пайдалануды насихаттау;

- ғылыми зерттеулердің сапасын арттыруға ықпал ететін ашық ғылыми пікірталасты қалыптастыру.

3. ЖУРНАЛДЫ БАСҚАРУ ОРГАНДАРЫ

3.1. Журналды қалыптастыру және шығару жөніндегі жұмысты ұйымдастыруды бас редактор, редакциялық алқа және журнал редакциясы жүзеге асырады.

3.2. Редакциялық алқаны бас редактор басқарады, ал ол болмаған кезде оның тапсырмасы бойынша бас редактордың орынбасары басқарады. Бас редактор жарияланатын материалдардың өзекті тақырыбын қалыптастыру және журналды материалдық-техникалық қамтамасыз ету жұмыстарымен айналысатын редакциялық алқа жұмысына басшылық етеді.

3.3. Журналдың бас редакторы «Қазгидромет» РМК Бас директоры болып табылады.

3.4. Редакциялық алқа журналдың ұжымдық басқару органы болып табылады және оның тақырыптық бағытын, басылымның жылдық және перспективалық жоспарларын, кезекті нөмірлердің мазмұнын айқындайды, мақалалардың сапасын бағалайды және мақалаларды жариялау туралы шешім қабылдайды.

3.5. Редакциялық алқаның құрамына журнал басылымының басым бағыттары бойынша беделді ғалымдар, оның ішінде Web of Science немесе Scopus халықаралық деректер базасында Хирш индексі кемінде 2 (екі) ғалымдар кіреді.

3.6. Редакциялық алқаның құрамы Бас редактор орынбасарының ұсынысы бойынша «Қазгидромет» РМК Бас директорының бұйрығымен бекітіледі.

3.7. Редакциялық алқадағы жұмыс қоғамдық негізде жүзеге асырылады.

3.8. Редакциялық алқаның отырыстары қажеттікке қарай өткізіледі. Редакциялық алқаның отырысына оның құрамының кемінде жартысы қатысса заңды деп есептеледі. Шешімдер қарапайым көпшілік дауыспен қабылданады. Редакциялық алқа мүшелері арасында жекелеген мәселелер бойынша келіспеушіліктер туындаған жағдайда түпкілікті шешімді бас редактор қабылдайды.

Редакциялық алқа мүшелерінің шешімдерін электрондық пошта арқылы немесе аудио- не бейнеконференция арқылы қабылдауға рұқсат беріледі.

3.9. Қолжазбалар журналдың тақырыбына, қолжазбаларды ресімдеудің белгіленген талаптарына, этикалық нормаларға сәйкес келмеген жағдайда бас редактор немесе оның орынбасары оларды қараусыз қалдыруы мүмкін.

3.10. Редакциялық алқаның құзыретіне төмендегілер кіреді:

- арнайы шығарылымдарды қоса алғанда, жарияланымдар жоспарын қабылдау және Журналдың әрбір нөмірінің мазмұнын талқылау;

- Журналдың мазмұны мен рәсімделу сапасын арттыру бойынша ұсынымдар әзірлеу;

- Журналды шығаруға және таратуға мүдделі ұйымдармен байланыстарды қолдау;

- Журналда жариялауға ұсынылған қолжазбаларды бағалау.

3.11. Редакциялық алқа мүшесі төмендегі құқтарға ие:

- жарияланымдардың тақырыбын ұсыну;

- Журнал нөмірлерін дайындауға қатысу;

- рецензияланған қолжазба бойынша мынадай шешімдердің бірін ұсыну: қолжазбаны жариялауға жарамды деп тану, қолжазбаны пысықтау үшін авторға қайтару, қолжазбаны жариялауға жарамсыз деп тану.

3.12. Редакциялық алқаның мүшесінің міндеті:

- бас редактордың тапсырмаларын орындау;

- баспаға ұсынылатын материалдармен танысу және оларды талқылауға қатысу;

- қарастырылып отырған қолжазба бойынша қорытынды беру;

- Журналды шығарумен байланысты іс-шараларға қатысу;

- Журналды белсенді насихаттау, оқырмандар арасында оның беделін арттыруға ұмтылу.

4. МАҚАЛАНЫ ЖАРИЯЛАУ ТӘРТІБІ

4.1. Авторлар 6-бөлімде ұсынылған ғылыми жарияланымдардың этикасына және 1-қосымшада белгіленген техникалық талаптарға сәйкес келетін мақалаларды <https://journal.kazhydromet.kz/index.php/kazgidro/index> журнал сайтындағы мақалаларды қабылдау жүйесі арқылы ұсынады.

4.2. Журналдағы мақаланың авторы (авторлары) журналдың бейініне сәйкес тақырып бойынша қазақ, орыс немесе ағылшын тілдеріндегі ғылыми мақаланың қолжазбасын редакцияға ұсынған кез келген елдің азаматы бола алады.

4.3. Журнал редакциясы келіп түскен материалдарды мақала келіп түскен күннен бастап 3 жұмыс күні ішінде мақаланың ресімделуіне және мазмұнына қойылатын техникалық талаптарға сәйкестігін бақылау жүргізеді және кіріс хат-хабарлар журналына тіркейді.

4.4. Белгіленген талаптарға сәйкес келмейтін мақалалардың материалдары қайтару себептерін көрсете отырып, келіп түскен күннен бастап 5 жұмыс күні мерзімде мақала авторларына қайтарылады.

Егер ұсынылған материал техникалық талаптарға сәйкес келмесе, редактор редакциялық алқамен келісім бойынша, қолжазбаны рецензиялау сатысына дейін қабылдамауға құқылы. Бас тартылған жағдайда Авторға бас тарту себептерін дәлелді түсіндіре отырып хабарлама жіберіледі.

4.5. Мақалалардың қолжазбалары дұрыс емес көшіру және плагиатқа міндетті түрде тексеріледі. Көшіру пайызы 20% - дан аспауы керек.

Мақалаға редакциялық жұмыс жүргізу барысында Журнал редакциясы плагиатқа тексеруді екі ретке дейін жүзеге асыра алады. Үшінші тексеруді жүргізу қажет болған жағдайда, оның орындалуына жауапкершілік авторға (авторларға) жүктеледі. Авторлар тексеруді өз бетінше өткізіп, нәтижелері көрсетілген толық есепті Журнал редакциясына ұсынуға міндетті.

4.6. Мақалалар рецензиялауға мақала жіберілген күннен бастап 4 апта ішінде сарапшылардың, ғалымдардың немесе тиісті тақырып бойынша мамандардың міндетті «екіжақты құпия» рецензиясынан өтеді.

4.7. Мақаланы жариялау, жариялаудан бас тарту немесе рецензенттің ескертулері бойынша оны пысықтау туралы шешімді рецензенттен алған пікір негізінде журналдың редакциялық алқасы қабылдайды.

4.8. Журналда жариялауға қабылданбаған мақаланың авторы (авторлары) рецензенттің ескертулері бойынша оны қайта қарастырып, рецензияға дәлелді жауап бере отырып, журналда жариялау үшін мақаланы қайтадан ұсынуға құқылы. Осыдан кейін мақала рецензия алуға жіберіледі және оны жариялау, жариялаудан бас тарту немесе пысықтау туралы шешімді журналдың редакциялық алқасы қабылдайды.

4.9. Редакцияға пысықталғаннан кейін жіберілген мақала қайта рецензияға жіберіледі.

Егер авторлар рецензия алғаннан кейін 4 апта ішінде өзгертілген нұсқаны қайтармаса, қолжазба қараудан алынады. Өзге келісулер болмаған жағдайда 4 апта өткеннен кейін келіп түскен қолжазба жаңадан берілген деп қаралады.

4.10. Автордың (авторлардың) және рецензенттің пікірлері әртүрлі болған кезде редакциялық алқаның шешімі бойынша мақала рецензиялауға басқа маманға жіберілуі мүмкін.

4.11. Редакциялық алқаның мақаланы Журналда жариялауға қабылдау туралы шешімі (редакция портфелін бекіту) оны Журналдың қалыптастырылатын нөміріне енгізу үшін негіз болып табылады. Редакциялық алқа автор (авторлар) ұсынған мақаланың атауын нақтылауға немесе түзетуге құқылы.

4.12 Мақалалар олардың редакцияға түсу кезектілігі тәртібімен шығарылады. Егер мақала авторға пысықтауға жіберілсе, онда келіп түскен күні автордың қайта өңделген мақаланы қайтарған күні болып есептеледі.

Журнал редакциясы жариялауға дайындалып жатқан мақалаға қажетті редакциялық түзетулер, толықтырулар немесе қысқартулар жасау құқығын сақтайды. Маңызды редакциялық түзетулер немесе сұрақтар болған жағдайда мақала авторға келісуге жіберіледі.

4.13. Авторды қосу немесе алып тастау, сондай-ақ авторлар тізіміндегі фамилияларды ауыстыру туралы ұсыныстар редакцияға жіберілуі және қамтылуы тиіс:

- өзгерістер енгізу себебін негіздеу;
- барлық авторлардан тегтерді қосуға, жоюға немесе олардың орындалу тәртібін өзгертуге келісім беру туралы растау (мысалы, электрондық пошта арқылы).

4.14. Журнал мақалалары жарияланғаннан кейін еркін қол жетімді интернет-серверлерде орналастырылады.

5. РЕЦЕНЗИЯЛАУ

5.1. Журнал редакциясы келіп түскен мақалаларды «екі жақты құпия» рецензиялауға жібереді.

5.2. Рецензенттерге оларға жіберілген қолжазбалар авторлардың жеке меншігі болып табылатыны және жария етілмейтін мәліметтерге жататыны туралы хабарланады.

5.3. Рецензент мақалаларды қабылдау және рецензиялау жүйесі арқылы журнал сайтында осы Редакциялық саясаттың 2-қосымшасында ұсынылған рецензиялау формасын толтырады.

5.4. Мақалаларды рецензиялау ұзақтығы 4 аптадан аспайтын мерзіммен айқындалған. Қосымша рецензиялау қажет болған немесе мақала тақырыбына сәйкес рецензент уақытша болмаған жағдайда мақаланы рецензиялау мерзімі ұзартылуы мүмкін.

5.5. Қолжазбаны қарау нәтижесі бойынша рецензент мақала жөнінде келесі ұсынымдардың бірін береді (рецензенттің әрбір шешімі негізделуі тиіс):

- 1) Материалды қабылдау
- 2) Пысықтау қажет
- 3) Қайта рецензиялауға жіберу
- 4) Басқа журналға жолдау
- 5) Мақаланы қабылдамау

Егер рецензияда мақаланы түзету және толықтыру бойынша ұсыныстар болса, журнал редакторы авторға рецензия мәтінін ескертулер мен сұрақтармен бірге жолдайды, жаңа нұсқасын дайындау кезінде оларды ескеруді немесе оларды (толығымен немесе ішінара) негізді түрде жоққа шығаруды ұсынады. Мақаланы пысықтау мерзімі, авторға өзгерістер енгізу қажеттігі туралы электрондық хат

жіберілген сәттен бастап, 4 аптадан аспауы тиіс. Автор өндеген мақаланы рецензентке қайта танысу үшін жібереді.

5.6. Мақаланы қабылдаған немесе қабылдамаған жағдайда Журнал редакциясы авторды қабылдау немесе қабылдамау туралы хабардар етеді.

6. ЖАРИЯЛАУ ЭТИКАСЫ

6.1. *Журнал*, оның ішінде *Редакциялық алқа* ғылыми жарияланымдар этикасы комитетінің ұсыныстарына негізделген (<https://publicationethics.org/>) және Elsevier баспасының ғылыми басылымдарының этикасы жөніндегі Нұсқаулық (<http://www.elsevier.com/editors/perk>) және COPE ұсынымдары өз қызметінде келесі негізгі принциптерді ұстанады:

— Жариялау туралы шешім қабылдаған кезде журналдың редакциялық алқасы қарастырылып отырған жұмыстың ғылыми маңыздылығын, онда ұсынылған деректердің түпнұсқалығын, дұрыстығын, жазбаша көріністің айқындылығы мен толықтығын басшылыққа алады;

— Редакция алқасы қолжазбаның зияткерлік мазмұнын нәсіліне, жынысына, діни көзқарасына, тегіне, азаматтығына, әлеуметтік жағдайына немесе авторлардың саяси қалауына қарамастан бағалайды;

— Қарастыруға ұсынылған қолжазбалардан алынған жарияланбаған деректер, ақпарат немесе идеялар құпия сақталады, жеке мақсатта пайдаланылмайды және үшінші тұлғаларға берілмейді;

— Плагиат болып табылатын ақпарат Журналда жариялауға жіберілмейді;

— Редакциялық алқа өзі қарастырған қолжазбаларға немесе жарияланған материалдарға қатысты этикалық талаптар туындаған жағдайда дұрыс шаралар қабылдайды.

6.2 Авторлық материалдарды сараптамалық бағалауды орындайтын *Рецензент* өз іс-әрекетінде мынадай қағидаттарды басшылыққа алады:

— Рецензиялау үшін алынған қолжазба редакциядан өкілеттігі жоқ үшінші тұлғаларға танысу немесе талқылау үшін берілмейтін құпия құжат ретінде қарастырылады.

— Материалды бағалау бейтарап. Рецензия зерттеудің баяндалған нәтижелерін объективті және дәлелді бағалау болып табылады, материалды ұсыну деңгейі мен айқындығына, оның журнал профиліне сәйкестігіне, нәтижелердің жаңалығы мен сенімділігіне қатысты дәлелді сындарды қамтиды. Автордың жеке сынына жол берілмейді. Рецензенттердің ұсыныстары мақаланы жариялау туралы түпкілікті шешім қабылдауға негіз болып табылады.

— Қарастыруға ұсынылған қолжазбалардан алынған жарияланбаған деректерді рецензент жеке мақсатта пайдаланбайды.

— Рецензент пікірінше, қолжазбаны бағалау үшін жеткілікті біліктілігі жоқ немесе объективті бола алмайтын уақытта (автормен мүдделер қақтығысы бар кезде) оның өтініші бойынша осы қолжазбаны рецензиялау процесінен шығарылады.

6.3 Қолжазбаны басып шығаруға дайындау және жіберу кезінде *Автор* (немесе *авторлар ұжымы*) келесі принциптерді басшылыққа алады:

— Ғылыми зерттеу нәтижелерінің жаңашылдығы мен дұрыстығы үшін бастапқы жауапты болады. Қате немесе бұрмаланған мәлімдемелер қабылданбайды.

— Жариялауға ұсынылған қолжазбада көрсетілген зерттеу нәтижелерінің түпнұсқалығына кепілдік береді.

— Автор көшіріп алған үзінділер немесе бекітулер автор мен бастапқы дереккөзді міндетті түрде көрсете отырып ресімделеді. Кез-келген формадағы плагиат, соның ішінде рәсімделмеген дәйексөздер, парафразалар немесе басқалардың зерттеу нәтижелерін иемдену рұқсат етілмеген.

— Мақаланың бірлескен авторлары ретінде жұмысты қалыптастыруға, ұсынылған зерттеуді әзірлеуге, орындауға немесе түсіндіруге елеулі үлес қосқан адамдар көрсетіледі; авторлар қатарында мақала жұмысана қатыспаған адамдарды көрсетуге жол берілмейді. Барлық авторлар жұмыстың соңғы нұсқасын мақұлдайды және оны жариялауға ұсынуға келісім береді, олар оның мазмұнына бірдей жауап береді.

— Зерттеуге қатысқан немесе оған ықпал еткен барлық адамдардың үлесі жарияланымда танылады. Авторлар ұсынылған жұмыстың қалыптасуы мен орындалуы үшін маңызы бар басылымдарға сілтемелер береді. Жеке алынған деректер бастапқы дереккөздің жазбаша рұқсатынсыз пайдаланылмайды.

— Авторлар мақала ұсыну барысында жасанды интеллектті (ЖИ) қолданғаны туралы мәлімдеуі тиіс. Бұл нұсқаулық тек мақала жазу процесіне қатысты, зерттеу барысында деректерді талдау және нәтиже алу үшін ЖИ құралдарын қолдануға қатысты емес.

— Авторлардың бір қолжазбаны бір уақытта бірнеше журналға немесе жарияланған мақала ұсынуы этикалық нормаларды бұзу болып табылады және мақаланы қарастырудан шығаруға негіз береді.

— Мақаланы қарастыру сатысында немесе жариялағаннан кейін автордың тарапынан елеулі қате немесе дәлсіздік анықталса, оны түзету үшін дереу журналдың редакциясына жеткізіледі.

— Барлық жарияланымдардағы мәлімдемелер, пікірлер және деректер тек авторға (авторларға) тиесілі, «Гидрометеорология және экология» журналына және/немесе редактор(лар)ға қатысты емес.

7. АВТОРЛЫҚ ҚҰҚЫҚТАР ЖӘНЕ ЛИЦЕНЗИЯ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ

7.1. Журнал ашық қолжетімділікке ие, яғни мақалаларды ешқандай шектеусіз оқуға, жүктеуге, көшіруге, таратуға, басып шығаруға және толық мәтініне сілтеме жасап, авторлықты көрсете отырып пайдалануға мүмкіндік бар.

7.2. Авторлар өздерінің авторлық құқықтарын сақтай отырып, журналға қолжазбаны алғаш жариялау құқығын береді. Барлық жарияланған қолжазбаларға Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) лицензиясы қолданылады, ол басқа пайдаланушыларға жұмыстың авторын көрсетіп, журналға сілтеме жасау шартымен материалды еркін көшіруге, таратуға және бейімдеуге мүмкіндік береді.

7.3. Авторлар жарияланған қолжазбаның нұсқасын қосымша келісімшарт негізінде басқа жерде де тарату туралы шарт жасай алады (мысалы, репозиторийге жүктеу немесе кітапта жариялау), бұл ретте журналға сілтеме көрсету қажет.

7.4. Авторлар мақала журналда жарияланғаннан кейін оны онлайн түрде (мысалы, институт репозиторийінде немесе жеке веб-сайтта) орналастыруға құқылы.

7.5. Ғылыми журналда жарияланған әрбір мақалаға DOI (Digital Object Identifier) – цифрлық объектінің бірегей идентификаторы беріледі. Бұл – қазіргі таңда әлемдегі жетекші ғылыми ұйымдар мен баспалар қолданатын интернет желісінде ақпарат ұсынудың заманауи стандарты.

7.6. Журнал ашық қолжетімділік (Open Access) саясатын ұстанады. Барлық мақалалар журнал нөмірі шыққан сәттен бастап мерзімсіз әрі тегін түрде қолжетімді. Журналдың ғылыми мақалаларына толық мәтінді нақты уақыт режимінде қолжетімділік журналдың ресми сайтында, eLIBRARY.ru ғылыми электрондық кітапханасы платформасында және басқа агрегаторларда қамтамасыз етілген.

Мақаланың ресімделуіне және мазмұнына қойылатын техникалық талаптар

Редакцияға жіберілетін ғылыми мақаланың көлемі суреттер мен кестелерді қосқанда 15...20 беттен аспауы керек. Мақаланың минималды көлемі – 5 бет (аннотация, түйін сөздер және әдебиеттер тізімі есепке алынбағанда).

Мақала мәтіні Microsoft Word бағдарламасында (.doc немесе .docx форматында) дайындалуы тиіс.

Қолжазбаның өрістері (полясы): жоғарғы және төменгі – 20 мм. Сол және оң жақ – 15 мм; жоғарылық интервал – 1,2 мм көбейткіш; ені бойынша туралау; абзац шегінісі – 45 мм; шрифт Times New Roman (стиль қалыпты), өлшемі (кегль) – 10. Беттер нөмірленуі қажет. Автоматты тасымал жасауға жол берілмейді. Мәтінде курсивпен немесе жартылай қалың қаріппен ерекшелеуге, сондай-ақ арнайы таңбаларды (Symbol қаріпін пайдалану арқылы) енгізуге рұқсат етіледі. Мәтінде О (әріп) пен 0 (нөл), дефис (-) пен сызықша (–) айқын ажыратылуы тиіс.

Мақала құрылымы

Мақаланың құрылымы келесі бөлімдерді қамтиды және «Журналдар, жинақтар, ақпараттық басылымдар. Жарияланатын материалдарды баспа ресімдеу» ГОСТ 7.5-98-ге сәйкес рәсімделеді:

Код **УДК** (сілтеме <https://teacode.com/online/udc/>).

Код **МРНТИ** (сілтеме <https://grnti.ru/>).

ТАҚЫРЫП (ЗАГОЛОВОК /TITLE).

– Автор (авторлар) туралы мәлімет – аты-жөнінің бастапқы әріптері мен тегі, ғылыми дәрежесі (бар болса), жұмыс орыны, қаласы, мемлекеті.

Корреспондент-автордың аты-жөні жұлдызшамен (*) белгіленіп, email көрсетіледі.

АННОТАЦИЯ (АННОТАЦИЯ/ABSTRACT) (100-ден 250 сөзге дейін). Аннотация ақпараттық (жалпы сөздерді қамтымауы керек); түпнұсқалы (ағылшын тіліндегі нұсқасы үшін жоғары сапалы ағылшын тілінде жазылған сөзбе-сөз аудармасы бар орыс тіліндегі аннотацияның калькасы болмауы керек); мазмұнды (мақаланың негізгі мазмұнын және зерттеу нәтижелерін көрсету); құрылымды (мақаладағы нәтижелерді сипаттау логикасын сақтау).

ТҮЙІН СӨЗДЕР (КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА/KEY WORDS) – мақалада пайдаланылған 3-тен кем емес және 10-нан аспайтын негізгі терминдер немесе қысқа сөз тіркестері.

Мақалаларды орыс тілінде жіберген жағдайда келесі тармақтардың қазақ және ағылшын тілдеріне аудармасын қосу қажет:

- 1) мақаланың атауы;
- 2) автордың(авторлардың) аты-жөні мен тегі;
- 3) мекенжайды қоса алғанда, автордың(авторлардың) аффилиациясы;
- 4) мақаланың аннотациясы;
- 5) түйінді сөздер;

Мақала тіліндегі аннотация және түйін сөздер мақаланың негізгі мәтінінің алдында, басқа тілдегі аннотация мен түйін сөздер әдебиеттер тізімнен кейін орналасады.

КІРІСПЕ (ВВЕДЕНИЕ/INTRODUCTION): зерттеудің өзектілігін негіздеу, зерттеудің мақсаты мен міндеттерін сипаттау; зерттеу объектісі мен нысанасын сипаттау; зерттеу қорытындыларына қысқаша шолу.

МАТЕРИАЛДАР МЕН ӘДІСТЕР (МАТЕРИАЛЫ И МЕТОДЫ/MATERIALS AND METHODS): зерттеуде қолданылған әдістер мен материалдардың сипаттамасы, соның ішінде деректерді жинау, өңдеу және талдау әдістері.

НӘТИЖЕЛЕР ЖӘНЕ ТАЛҚЫЛАУ (РЕЗУЛЬТАТЫ И ОБСУЖДЕНИЕ/RESULTS AND DISCUSSION): алынған нәтижелерді сандармен, кестелермен, графиктермен, суреттермен сипаттау.

ҚОРЫТЫНДЫ (ЗАКЛЮЧЕНИЕ/CONCLUSIONS): алынған нәтижелер бойынша қорытындыларды құрастыру және көрсету; алынған нәтижелерді осы тақырып бойынша бұрыннан бар нәтижелермен салыстыру; алынған нәтижелердің практикалық мәнін бағалау.

ДЕРЕКТЕРДІҢ ҚОЛЖЕТІМДІЛІГІ: пайдаланылған деректердің қолжетімділігі туралы ақпарат көрсетіледі.

АВТОРЛАРДЫҢ ҮЛЕСІ: әр автордың нақты үлесі туралы толық ақпарат берілуі керек. Барлық авторларды олардың инициалдарымен тізімдеңіз.

Мысал: Тұжырымдамалау – A1; деректерлі басқару – A2; ресми анализ – A1 и A2; методология – A1; бағдармалық қамтамасыз ету – A2; нұсқаулық – A1; визуализация – A2; бастапқы мақаланы жазу – A1 и A2; мақаланы жазу және редакциялау – A2.

АЛҒЫС (БЛАГОДАРНОСТЬ/ACKNOWLEDGMENT): Қажет болған кезде ақпарат көрсетіледі.

ҚАРЖЫЛАНДЫРУ (ФИНАНСИРОВАНИЕ/ FUNDING): зерттеуді қаржыландыру көзі (гранттар, мемлекеттік бюджеттік бағдарламалар) болған кезде ол туралы ақпарат көрсетіледі.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ (СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ/REFERENCES) Мақала соңындағы библиографиялық тізім кемінде 20 әдебиет атауынан тұруы тиіс, олардың кемінде 1/3 бөлігі соңғы 10 жылда жарияланған болуы қажет. Сонымен қатар, әдебиеттер тізімінің 50%-ы ағылшын тіліндегі мақалалардан тұруы тиіс.

Егер әдебиеттер тізімінде кириллицамен ұсынылған деректер болса, онда әдебиеттерді екі нұсқада ұсыну қажет:

«ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ» / «СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ» - дереккөздердің түпнұсқа тілінде (қазақ, орыс және басқа да ағылшын тілі емес тілдерде) ұсынылады және ГОСТ 7.1–2003 «Библиографиялық жазба. Библиографиялық сипаттама. Жалпы талаптар мен құрастыру ережелері» стандартына сәйкес рәсімделеді.

«REFERENCES» - әдебиеттердің романизацияланған (транслитерацияланған) тізімі. Кирилл әліпбиін қолданатын тілдердегі дереккөздерге сілтемелер латын әріптерімен транслитерациялануы тиіс.

Транслитерацияны келесі сайттар арқылы жасауға болады: <https://antropophob.ru/utility-i-prochie-melochi/16-transliteratsiya-bsi>, <http://translit-online.ru> (орыс тілінен латын әріптеріне аудару); <https://qazlat.kz/ru/> (қазақ тілінен латын әріптеріне аудару).

Транслитерация жасау үшін төменде көрсетілген кестеге сәйкес тәсілді таңдау қажет:

http://translit-online.ru/	https://qazlat.kz/ru/
е – e	ә - ä
ё – e	і - i
ж – zh	ң - ñ
й – i	ғ - ğ
х – kh	ү - ü
ц – ts	ұ - ū
щ – shh	қ - q
ъ – жазылмайды	ө - ö
ы – y	һ - h
ь - жазылмайды	

э – е
ю – уи
я – уа

Романизацияланған әдебиеттер тізімі келесі түрде рәсімделуі тиіс: Автор(лар) (транслитерация – <http://www.translit.ru>) → (жылы дөнгелек жақшада) → мақаланың транслитерацияланған атауы [мақала атауының ағылшын тіліне аудармасы – тік жақшада], орыс тіліндегі басылым атауы (транслитерацияланған түрде немесе егер бар болса, ағылшынша атауы), жарияланған мәліметтері ағылшын тілінде жазылады.

Мысал: Romanova, S., Elena, K., Serikova, A. (2024). Sostoyanie karbonatno-kaltsievogo ravnovesiya Kazakhstanskoi chasti basseina reki Ertis [The state of the carbonate-calcium equilibrium of the Kazakh part of the Ertis river basin]. *Gidrometeorologiya i ekologiya*, vol. 114, no 3, pp. 71–86 [in Russian].

Ағылшын тілінен басқа тілдерде жарияланған мақалалар үшін – транслитерация мен аударма беріледі, ал сілтеменің соңында тік жақшада мақала қай тілде жазылғаны көрсетіледі ([in Russian], [in Kazakh]).

«**REFERENCES**» – ағылшын тілінде (APA халықаралық библиографиялық стандартына сәйкес рәсімделеді (<https://apastyle.apa.org/style-grammar-guidelines/references/examples/published-dissertation-references>)).

Әдебиеттер тізімі мәтінде аталу ретіне сәйкес беріледі.

Мәтіндегі сілтемелер тік жақшада жазылады – [].

Жарияланбаған жұмыстарға сілтеме жасауға жол берілмейді.

Мақаланы рәсімдеу

Мақаланың бөлімдері бір-бірімен келісілуі керек, мақала мәтінінен зерттеу гипотезасы (зерттеу мәселесі), зерттеу әдістемесі мен әдістері, зерттеу нәтижелері және олардың зерттеу жүргізілген әлеуметтік білім саласының дамуына қосқан үлесі түсінікті болуы керек.

Барлық аббревиатуралар мен қысқартулар, жалпыға белгілі қысқартулардан басқа, мәтінде бірінші рет қолданылған кезде толық түрде көрсетілуі керек.

Мақалада мәтінге сілтеме жасалған формулалар ғана нөмірленеді.

Кестелерде, суреттерде, формулаларда таңбаларды, белгілерді белгілеуде сәйкессіздіктер болмауы керек. Суреттер анық, таза болуы керек. Мәтін ішінде суреттер мен кестелерге сілтемелер болуы керек.

Кестелер кесте өрісінің қосымша шекарасынсыз құрастырылады, тек «тақырып» және кестенің сыртқы контуры белгіленеді. Кестенің нөмірі мен атауы кестенің үстінде, ескерту-оның астында. Кесте атауынан кейін нүкте қойылмайды.

Кесте 1

Кесте атауы

Баған	Баған	Баған
Текст	Текст	Текст
Ескерту: Текст		

Физикалық шамалардың бірліктері халықаралық СИ жүйесінде (ГОСТ 8.417-81) келтіріледі немесе СИ жүйесінде келтірілген бірліктердің аудармасы қатар беріледі.

Ұйымдардың, мекемелердің атаулары, жер атаулары және т.б. соңғы ресми редакцияда беріледі. Тарихи атаулардың қазіргі заманғы атаулары жақша ішінде беріледі.

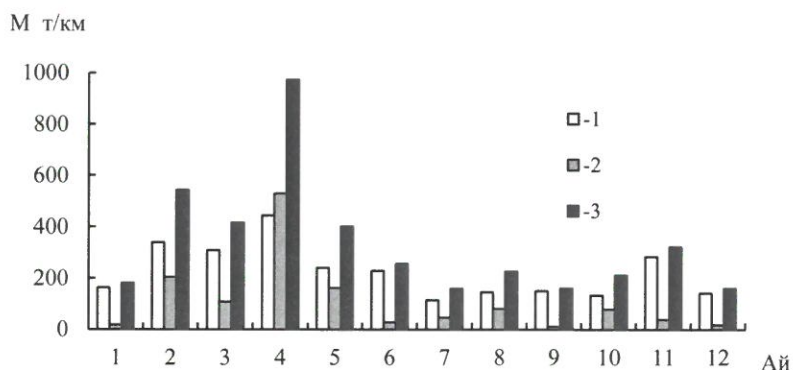
Журналда жариялау үшін жұмыс мәтінін ұсына отырып, автор өзі туралы барлық мәліметтердің дұрыстығына, плагиаттың және шығарманың қолжазбасында заңсыз арудың басқа түрлерінің болмауына, мәтіннің, кестелердің, сызбалардың, иллюстрациялардың барлық алуларының тиісті рәсімделуіне кепілдік береді.

Суреттер жақсы ажыратымдылықпен жасалуы керек (кем дегенде 150 dpi), ұсынылатын формат tiff, jpeg. Векторлық сызбалар да олар жасалған (мысалы, Microsoft Excel) бағдарлама форматында ұсынылуы керек.

Суреттер түрлі-түсті және ақ-қара болуы мүмкін.

Сурет тақырыбы Times New Roman 11 курсив шрифтімен, бір интервалмен жазылады.

Сурет нөмірі қалың шрифтпен ерекшеленеді. Сурет атауынан кейін нүкте қойылмайды. Санның бөлшек бөлігінен бүтін сандар нүктемен емес, үтірмен бөлінеді. Сурет тақырыбынан кейінгі жолға ескертулер жазылады. Суреттің өрісінде белгілердің индекстерінен немесе сандарынан басқа жазуларға жол берілмейді. Суреттегі сандар мен әріптердің мөлшері мәтінмен бірдей, индекстер 1,5 мм-ден кем емес.

Сурет. 1. Құмды желмен тасымалдау көлемінің орташа жылдық жылдық жүрісі. 1 - құмды жер, 2 - құмды дауыл, 3-екі құбылыс

Егер сурет басқа дереккөздерден алынған болса, онда дереккөзге сілтеме қажет.

Сандардың арасына дефис/сызықша емес, үш нүкте қойылады. Мысалы: 1961...2022, 15...20 м.

Теріс санды көрсету үшін минус белгісі қолданылады.

Санның бүтін бөлігі бөлшек үтірден бөлінеді.

Шамалардың өлшемділігі, оның ішінде «жж», м, °С және т.б. сандардан бос орынмен бөлінеді.

Назар аударыңыз! Ережелер бұзылып ресімделген немесе грамматикалық және орфографиялық қателері көп, ағылшын тіліне автоматты аудармасы бар мақалалар редакцияға қабылданбайды және авторларға мәні бойынша қаралмай қайтарылады.

Бастапқы шолудың нәтижелеріне қарамастан, өрескел қателер, өзге тілден келген сөздердің көптігі немесе қате дәйексөздер анықталған кезде мақала қабылданбауы немесе жұмыстың кез келген кезеңінде қайта қарауға қайтарылуы мүмкін.

**«Гидрометеорология және экология» журналында мақаланы жариялау үшін
Рецензенттің бағалауы**

1. *Мақала журналдың тақырыбына сәйкес келе ме:*
  - Толығымен сәйкес келеді
  - Нақтылау, толықтыру қажет
  - Сәйкес келмейді
2. *Мақаланың тақырыбы өзекті ме, ол қазіргі ғылымның, техниканың, өндірістің дамуына қызығушылық тудырады ма:*
  - Өзекті
  - Өзекті емес
3. *Мәселені қоя білу:*
  - Анық
  - Нақтылау, толықтыру қажет
  - Түсініксіз
4. *Зерттеудің теориялық негізі:*
  - Автор отандық және шетелдік ғылымның жетістіктеріне жеткілікті дәрежеде сүйенеді
  - Теориялық базаны кеңейту және тереңдету қажет
  - Теориялық негіз анық емес
5. *Зерттеу әдістемесі:*
  - Қойылған міндеттерге сәйкес келеді
  - Нақтылау қажет
  - Анық емес немесе қойылған міндеттерге сәйкес келмейді
6. *Зерттеудің өзіндік ерекшелігі:*
  - Жоғары (автордың өзіндік көзқарасы бар)
  - Орташа (автор қолда бар көзқарастарды нақтылайды, толықтырады)
  - Төмен (автор бар пікірлерді қайталайды)
7. *Зерттеу нәтижелерінің ғылыми / практикалық маңыздылығы:*

Пікірлер орны
8. *Жасалған қорытындылардың негізделуі:*
  - Жеткілікті
  - Жеткіліксіз (бірқатар мәлімдемелер мақала мәтінінен туындамайды)
  - Тұжырымдар анық емес немесе жоқ
9. *Библиографиялық тізімнің толықтығы мен өкілдігі:*
  - Жоғары деңгей (жеткілікті дереккөздерді, соның ішінде шетелдік, өзекті дереккөздерді қамтиды, өзін-өзі бағалау үлесі оңтайлы)
  - Орташа деңгей (шетелдік, өзекті дереккөздерге сілтемелер санын көбейту есебінен пысықтауды талап етеді)

- Төмен деңгей (сілтемелердің аз санын қамтиды немесе онда нормативтік дереккөздерге сілтемелер басым; электрондық ғылыми кезеңділікке қатысы жоқ Интернет-ресурстар; өзекті басылымдарға, шетелдік дереккөздерге сілтемелер жоқ, өзін-өзі цитаталаудың жоғары пайызы)

- Тізім жоқ

10. *Тіл және стиль:*

- Жақсы (орыс/қазақ тілінің нормаларына және ғылыми мақала жанрына сәйкес)
- Қанағаттанарлық (жеке тілдік қателер, стилистикалық қателер жіберілді)
- Қанағаттанарлықсыз (көптеген тілдік қателіктер жіберілді, мәтін стилистикалық тұрғыдан сақталмады)

11. *Ойлау логикасы:*

- Анық және сенімді
- Қайта қарауды қажет етеді
- Анық емес

12. **Ұсыныс:**

- Материалды қабылдау
- Нақтылау қажет
- Рецензияға қайта жіберу
- Басқа жерге жіберу
- Мақаланы қабылдамау

«Қазгидромет» РМК
Бас директоры
2025 ж. «19» сәуірі
№ 569-9 бұйрығына
2 қосымша

**«Гидрометеорология және экология» ғылыми-техникалық журналының
редакциялық алқасы құрамы**

Бас редактор

Алимбаева	-	«Қазгидромет» РМК Бас директоры,
Данара Кизатовна		Қазақстан Республикасының Дүниежүзілік
		метеорологиялық ұйым жанындағы ресми
		өкілі, Астана қ., Қазақстан

Бас редактордың орынбасары

Саиров	-	«Қазгидромет» РМК Бас директорының
Серик Бияхметович		бірінші орынбасары, г.ғ.к., Астана қ.,
		Қазақстан

Редакция

Базарбай	-	«Қазгидромет» РМК Ғылыми-зерттеу
Лаура Бекзатқызы		орталығы Каспий теңізінің
		гидрометеорологиялық зерттеулер
		басқармасының жетекші ғылыми қызметкері,
		Астана қ., Қазақстан

Елтай	-	«Қазгидромет» РМК Каспий теңізінің
Айзат Ғалиқызы		гидрометеорологиялық зерттеулер
		басқармасының бастығы, PhD, Астана қ.,
		Қазақстан

Жаксыбаева	-	«Қазгидромет» РМК метеорологиялық
Айзат Есенкельдиевна		зерттеулер және есептеулер басқармасының
		жетекші ғылыми қызметкері, Астана қ.,
		Қазақстан

Кукунова	-	«Қазгидромет» РМК Ғылыми-зерттеу
Ботагоз Талгатовна		орталығының Климаттық зерттеулер
		басқармасының жетекші ғылыми қызметкері,
		Астана қ., Қазақстан

Нұрхан	-	«Қазгидромет» РМК Ғылыми-зерттеу
		орталығының гидрологиялық процестерді

Мариям Құрманқызы

модельдеу және есептеулер басқармасының жетекші ғылыми қызметкері, Астана қ., Қазақстан

Редакциялық алқа мүшелері

Абдрахимов

Рустам Гарифович

- әл-Фараби атындағы ҚазҰУ метеорология және гидрология кафедрасының доценті, т.ғ.к., Алматы қ., Қазақстан

Волчек

Александр Александрович

- профессор, Брест мемлекеттік техникалық университетінің Инженерлік жүйелер және экология факультетінің деканы, т.ғ.д., Минск қ., Беларусь Республикасы

Гафуров

Аброр

- Ғылыми қызметкер, GFZ неміс геофизикалық зерттеу орталығы, PhD, Потсдам қ., Германия

Муртазин

Ермек Жамшитович

- Ахметсафин атындағы гидрогеология және геоэкология институты директорының ғылым жөніндегі орынбасары, г.-м.ғ.к., Алматы қ., Қазақстан

Мустафаев

Жумахан Сулейменович

- Қазақ ұлттық аграрлық университетінің Су ресурстары және мелиорация кафедрасының профессоры, т.ғ.д., Алматы қ., Қазақстан

Опп

Кристиан

- Филиппс университетінің профессоры, г.ғ.д., Марбург қ., Германия

Островская

Елена Васильевна

- Аға ғылыми қызметкер, «Ресей Федерациясының гидрометеорологиялық ғылыми-зерттеу орталығы» ФМБМ, г.ғ.к., Мәскеу қ., Ресей

Полякова

Светлана Евгеньевна

- әл-Фараби атындағы ҚазҰУ метеорология және гидрология кафедрасының доценті, г.ғ.к., Алматы қ., Қазақстан

Сальников

Виталий Георгиевич

- әл-Фараби атындағы ҚазҰУ метеорология және гидрология кафедрасының профессоры, г.ғ.д., Алматы қ., Қазақстан

Степанов

Борис Сергеевич

- «Қазгидромет» РМК Ғылыми-зерттеу орталығының сел процестерін зерттеу және селдерді болжау басқармасының жетекші ғылыми қызметкері, г.ғ.д., профессор, Алматы қ., Қазақстан

Терехов
Алексей Геннадьевич

- «Қазгидромет» РМК Ғылыми-зерттеу орталығының метеорологиялық зерттеулер және есептеулер басқармасының жетекші ғылыми қызметкері, т.ғ.к., Алматы қ., Қазақстан

Тілләкәрім
Тұрсын Адамбекқызы

- «Қазгидромет» РМК Ғылыми-зерттеу орталығының директоры, PhD, Астана қ., Қазақстан

Чередниченко
Александр Владимирович

- «Тұран» университеті, г.ғ.д., Алматы қ., Қазақстан

Яфязова
Роза Кайюмовна

- «Қазгидромет» РМК Ғылыми-зерттеу орталығының сел процестерін зерттеу және селдерді болжау басқармасының бастығы, т.ғ.д., Алматы қ., Қазақстан